

Wytyczne Techniczne

1. Warunki Ogólne

Poniższe Wytyczne Techniczne stanowią ogólne ramy realizacji inwestycji zgodnie z zapisami programu priorytetowego: **Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych**. Podstawą realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych są ogólne przepisy Prawa Budowlanego oraz uzyskanie poprzez realizację przedsięwzięcia wymagań określonych w programie priorytetowym, w tym progów minimalnej oszczędności energii pierwotnej nieodnawialnej opisanych w programie priorytetowym.

W celu standaryzacji podejścia zakres rzeczowy Przedsięwzięcia, efekty energetyczne i ekologiczne, wynikać mają z opracowanego na potrzeby programu priorytetowego wzoru **PRZEGLĄDU ENERGETYCZNEGO przed modernizacją/po modernizacji** - wypełnionego przez niezależnego eksperta, który jest wpisany do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (<https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych>). Realizowany zakres przedsięwzięcia może wynikać albo z opracowań własnych ww. eksperta, albo/i opracowanego audytu energetycznego, albo/i posiadanej już dokumentacji technicznej. Ten sam wzór dokumentu służyć będzie jednocześnie do rozliczenia przedsięwzięcia po jego realizacji.

Wyliczenia bilansowe, energetyczne i emisyjne, powinny być zgodne z ogólnymi przepisami prawa budowlanego, powinny być przeprowadzone zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej (wraz z późniejszymi zmianami – aktualne na czas składania wniosku o dofinansowanie).

WFOŚiGW jest odpowiedzialny za wybór przedsięwzięcia, ocenę i rozliczenie przedsięwzięć i może indywidualnie ustalić czas zakończenia i realizacji zarówno naboru wniosków dla beneficjentów końcowych jak i pojedynczego przedsięwzięcia z uwzględnieniem niezbędnego czasu na rozliczenie umów z NFOŚiGW w zależności od konkretnej inwestycji i ustaleń z Beneficjentem Końcowym.

2. Wymagania dotyczące możliwej kwalifikacji realizowanych usprawnień w ramach przedsięwzięcia:

I. Prace przygotowawcze i nadzór nad prawidłową realizacją prac				
Lp.	Rodzaj prac:	Minimalne wymagania	Wymagania w przypadku realizacji:	Koszty kwalifikowane – opis uszczegóławiający:
Koszty kwalifikowane związane z pracami przygotowawczymi, nadzorem i działaniami informacyjno-promocyjnymi nie mogą przekroczyć 7% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia				
1.	PRZEGLĄD ENERGETYCZNY przed modernizacją/po modernizacji	Obowiązkowy	Zgodnie z przygotowanym wzorem NFOŚiGW	PRZEGLĄD ENERGETYCZNY przed modernizacją/po modernizacji powinien być sporządzony i podpisany przez osobę wpisaną do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych), o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 Ustawy o charakterystyce energetycznej budynków z 29 sierpnia 2014 r. z późn.zm. (tekst jednolity – obwieszczenie Marszałka Sejmu RP z dnia 23 lutego 2021 r.; Dz. U. 2021 poz. 497).
2.	Audyt energetyczny, Niezbędna dokumentacja budowlana/techniczna w tym ekspertyzy Świadcstwo Charakterystyki Energetycznej (SCHE) Inwentaryzacja przyrodnicza	Nieobowiązkowe o ile nie wynika z innych przepisów/procedur Prawa Budowlanego	Zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi przepisami Prawa Budowlanego w tym zakresie.	Tylko jeśli niezbędne do realizacji Przedsięwzięcia i/lub jest źródłem danych wskazanego scenariusza optymalnego. Zachęcamy, w celu propagowania rynku świadectw charakterystyki energetycznej, do aktualizacji SCHE dla stanu bazowego na etapie przygotowania przedsięwzięcia oraz wystawienia SCHE po wykonaniu inwestycji na jej zakończenie, zgodnie z przyjętymi założeniami i wyliczeniami.
3.	Nadzór nad prawidłową realizacją prac budowlanych	Obowiązkowy	Zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi przepisami Prawa Budowlanego w tym zakresie.	Z ograniczeniem do maksymalnie 3% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia oraz z uwzględnieniem punktu 7.3 Warunki dofinansowania z udziałem środków NFOŚiGW udzielanego przez wfośiów beneficjentom końcowym programu priorytetowego
4.	Działania informacyjno-promocyjne	Obowiązkowy	Przynajmniej w minimalnym zakresie wynikającym z	Zgodnie z instrukcją oznakowania przedsięwzięć dofinansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz obowiązków informacyjno-promocyjnych Beneficjentów NFOŚiGW oraz polityką właściwego wfośiów w tym zakresie

Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych
Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych

		odpowiednich regulacji NFOŚiGW i wfośiGW	
<p>ii. Prace termomodernizacyjne i instalacyjne</p> <p>Usprawnienia są obligatoryjne o ile prace zostały wskazane/potwierdzone w PRZEGLĄDZIE ENERGETYCZNYM opracowanym przez niezależnego eksperta technicznego i/lub jeśli prace wynikają z jego opracowań, z opracowanej/posiadanej dokumentacji technicznej i/lub audytów energetycznych.</p> <p>Prace powinny być realizowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065 oraz z 2020 r. poz. 1608 i 2351). Wymagania ciepłe dla przegród, w przypadku wskazania konkretnego usprawnienia do realizacji w ramach Przedsięwzięcia, powinny spełniać warunki określone w Załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia: "Wymagania izolacyjności cieplnej i inne wymagania związane z oszczędnością energii" - obowiązujące od 01.01.2021 r.</p>			
Lp.	Rodzaj prac:	Koszty kwalifikowane – opis uszczegółwiający:	
1.	Prace dociepleniowe ścian zewnętrznych, fundamentowych itp.	<p>Wszelkie niezbędne prace związane z wykonaniem docieplenia ścian zewnętrznych, ścian wewnętrznych poniżej poziomu posadzenia, dachów, stropodachów, ścian wewnętrznych - o ile usprawnienia te wynikają z opracowanego PRZEGLĄDU ENERGETYCZNEGO jako niezbędne, w tym niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe – na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej:</p>	
2.	Prace dociepleniowe posadzek na gruncie/stropów nad nieogrzewanymi piwnicami	<p><u>Przykładowe prace odtworzeniowe i towarzyszące:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • niezbędne prace rozbiórkowe; • likwidacja mostków cieplnych, poprawa hydroizolacja przegród (na podstawie projektu technicznego) w tym zabezpieczanie przeciwwilgociowe ścian fundamentowych, drenaż itp.; • parapety zewnętrzne; • niezbędne obróbki blacharskie; • obróbka gzymsów, attyk itp.; • obróbka wokół otworów okiennych; • instalacja odgromowa; • rynny i rury spustowe; • wymiana pokrycia dachowego; • wykonanie opasek wokół budynku po wykonaniu docieplenia ścian fundamentowych; • naprawa/wymiana konstrukcji dachu niezbędnej do przeprowadzenia docieplenia dachu, warstwy izolacji; • obróbki, naprawa, uszczelnianie, przebudowa kominów (np. spalinowych, wentylacyjnych) na dachu, itp.; • kompensacja utraconych miejsc gniazdowania ptaków lub miejsc ukrycia się nietoperzy, zalecona przez RDOŚ (np. zamontowanie na budynku odpowiednich budek lęgowych); 	
3.	Prace dociepleniowe związane z dociepleniem dachów, stropodachów		
4.	Wymiana stolarki okiennej/okien dachowych/fasad szklanych		
5.	Wymiana stolarki drzwiowej i bram garażowych		

Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych
Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych

6.	Modernizacja/wymiana/mon taż głównego źródła ciepła/wymiennikowni w budynku:	<p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana źródła na nowe źródło na paliwa kopalne/modernizacja źródła na paliwa kopalne jest niekwalifikowana; • montaż/modernizacja/wymiana innych źródeł ciepła, w tym węzłów cieplnych; • remont i dostosowanie pomieszczeń węzłów cieplnych lub kotłowni do odpowiednich standardów; • wykonawca instalacji źródła ciepła opalanego biomasą, pompy ciepła lub kolektorów słonecznych oraz urządzeń OZE do produkcji energii elektrycznej, powinien posiadać ważny odpowiedni certyfikat instalatora wystawiony przez właściwą akredytowaną jednostkę certyfikującą; • zastosowanie urządzeń do produkcji ciepła lub energii elektrycznej z OZE; • zastosowanie urządzeń wykorzystujących energię geotermalną niskotemperaturową, w tym przede wszystkim pomp ciepła; • niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe, wynikające z posiadanej dokumentacji technicznej.
7.	Modernizacja instalacji c.o. (wymiana pionów, grzejników, termostaty, itp.)	<p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana instalacji (w tym modernizacja układu zasilania i dystrybucji ciepła, rurociągów i grzejników); • wymiana/zastosowanie izolacji termicznej instalacji; • regulacja hydrauliczna instalacji, zastosowanie armatury regulacyjnej, w tym zaworów podpionowych, zaworów termostaticznych, zaworów równoważących oraz wszelkiej innej armatury wpływającej na jakość regulacji; • zastosowanie i montaż układów automatyki sterowniczej w źródle ciepła; • hermetyzacja instalacji; • czyszczenie i chemiczne płukanie instalacji - wymiana rurociągów c.w.u., w tym wymiana instalacji zimnej wody w zakresie niezbędnym do modernizacji instalacji c.w.u., izolacja termiczna przewodów; wyposażenie w uzasadnionych przypadkach instalacji w system cyrkulacji c.w.u., w tym zastosowanie sterowania czasowego tej instalacji, zastosowanie armatury regulacyjnej w zakresie regulacji hydraulicznej, w tym zaworów podpionowych; wymiana/zastosowanie zbiorników c.w.u. oraz ich izolacja; montaż/modernizacja/wymiana węzłów cieplnych dla potrzeb c.w.u., • inne działania mające bezpośredni wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną dla potrzeb c.w.u. liczniki i podliczniki ciepła lub zużycia wody na potrzeby c.w.u.; • niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe, wynikające z posiadanej dokumentacji technicznej.
8.	Modernizacja instalacji c.w.u. (wymiana instalacji, optymalizacja pracy itp.)	<p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • montaż instalacji wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła; • dodatkowo możliwość kwalifikacji modułu chłodzenia w ramach usprawnienia: wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła - pod warunkiem, że w wyniku tego działania nastąpi optymalizacja zużycia energii; • warunek odbioru jakości prac: próba szczelności zgodnie z zapisami WT2021; • niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe, wynikające z posiadanej dokumentacji technicznej.
9.	Modernizacja instalacji wentylacji mechanicznej i/lub chłodzenia	<p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana źródeł światła na źródła wysokowydajne; • wymiana opraw oświetleniowych; • wymiana i montaż tablic rozdzielczych;
10.	Modernizacja instalacji oświetlenia	

Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych
Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych

	<ul style="list-style-type: none"> zastosowanie i montaż układów automatyki sterowniczej, w tym zastosowanie systemów zarządzania energią; przełożenie (wymiana) instalacji elektrycznej, gdy jest to uzasadnione i wynika z właściwej dokumentacji technicznej; <p>Roboty mogą obejmować kompleksową modernizację oświetlenia wewnętrznego lub/i oświetlenia zewnętrznego, w tym zmianę rozmieszczenia i ilości punktów świetlnych z zastosowaniem dobranej automatyki, prowadzącą do optymalizacji zużycia energii elektrycznej i bezobsługowej regulacji. Modernizacja oświetlenia nie może być jedynym elementem prac termomodernizacyjnych i instalacyjnych.</p>
11.	<p>System BMS/EMS</p> <p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej.</p>
12.	<p>Instalacja pomp ciepła</p> <p>Zakup/montaż pompy ciepła wraz z osprzętem - na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Kwalifikowane do dofinansowania pompy ciepła powietrze/woda, powietrze/powietrze i gruntowe pompy ciepła (również w zestawie) muszą być wpisane na listę ZUM¹⁾.</p> <p>¹⁾ Lista ZUM to pomoc dla wnioskodawców w wyborze urządzeń i materiałów kwalifikujących się do dofinansowania, których jakość jest zweryfikowana przez ekspertów Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego. https://lista-zum.ios.edu.pl/</p>
13.	<p>Instalacja kolektorów słonecznych</p> <p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Kolektory słoneczne powinny posiadać certyfikat zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806 lub posiadać znak jakości "Solar Keymark". Certyfikaty powinny zostać nadane przez akredytowaną jednostkę certyfikującą, a ich data nie może być wcześniejsza niż 5 lat licząc od daty złożenia wniosku o dofinansowanie.</p>
14.	<p>Instalacja PV</p> <p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Instalacja PV - pod warunkiem zbilansowania zapotrzebowania na energię elektryczną związaną z oświetleniem wbudowanym (w tym dopuszcza się oświetlenie zewnętrzne terenu) oraz obsługę systemów technicznych budynku - energia elektryczna pomocnicza, c.o. i c.w.u. Dopuszcza się rozbudowę istniejących instalacji pod warunkami opisanymi powyżej i nie zakłócenia trwałości instalacji istniejącej, o ile zachowanie trwałości dla tej instalacji było wymagane.</p>
15.	<p>Magazyny energii</p> <p>Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Pod warunkiem realizacji jednocześnie instalacji PV lub posiadania instalacji PV.</p>
Koszty kwalifikowane związane ze zwiększeniem odporności na zmiany klimatyczne oraz infrastrukturą związaną z dostępnością nie mogą przekroczyć 10% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.	
16.	<p>Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne</p> <p>Rozwiązania przyczyniające się do zwiększenia powierzchni zielonych (zielone dachy, ściany) w tym zagospodarowanie wód opadowych itp.</p>
17.	<p>Infrastruktura związana z dostępnością</p> <p>Np. prace związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym dostępu do budynku (wykonanie pochylni, podjazdu lub zainstalowanie urządzeń technicznych, zapewniających osobom niepełnosprawnym dostęp do budynku i na kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, w tym montaż nowych wind energooszczędnych itp.);</p>

3. Warunki dotyczące podpisania/rozliczenia Umowy z Beneficjentem Końcowym

3.1 Na etapie składania wniosku o dofinansowanie:

- **PRZEGLĄD ENERGETYCZNY przed modernizacją** sporządzony przez osobę wpisaną do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (<https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych>) – na podstawie opracowanego wzoru będącego załącznikiem do Wytycznych Technicznych;
- dokument potwierdzający prawo własności,
- inne - jeśli dotyczy, np.: audyt energetyczny, niezbędna dokumentacja budowlana/techniczna, Świadectwo Charakterystyki Energetycznej (SCHE);

3.2 Na etapie rozliczenia przedsięwzięcia:

- **PRZEGLĄD ENERGETYCZNY po modernizacji** sporządzony przez osobę wpisaną do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (<https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych>) na podstawie opracowanego wzoru będącego załącznikiem do Wytycznych Technicznych – potwierdzający realizację zakresu rzeczowego i uzyskanie efektów energetycznych i ekologicznych zgodnie z Umową z Beneficjentem Końcowym;
- protokoły odbioru końcowego robót związanych z realizacją przedsięwzięcia i przekazania obiektu do użytkowania – kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem;
- ostateczna decyzja o pozwoleniu na użytkowanie (jeśli dotyczy) albo zgłoszenie o zakończeniu budowy wraz z oświadczeniem inwestora, że właściwy organ nadzoru budowlanego nie wniósł zastrzeżeń;
- inne - jeśli dotyczy, np. świadectwo charakterystyki energetycznej sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków, wykonane przez osobę do tego uprawnioną po modernizacji budynku Ochotniczej Straży Pożarnej – o ile było sporządzane i stanowiło koszt kwalifikowany przedsięwzięcia;

4. Załącznik

Wzór opracowany przez NFOŚiGW - **PRZEGLĄD ENERGETYCZNY Przedsięwzięcia przed modernizacją/po modernizacji** - załącznik do Wytycznych Technicznych - Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych